

Euroopa Ühenduse ja Eesti
abiga rahastatud kampaania

Ettevalmistused

Paiguta mängulaud laua keskele. Iga mängija valib endale mängunupu ning paigutab selle väljale „Algus“.

Mängu alustab mängija, kes viimati porgandit söi.

Mängu käik

Mängija veeretab oma käigukorra ajal täringut ning liigub oma nupuga saadud täringusilmade arvu võrra edasi.

Selle mänguvälja kõrvalt, kus mängija peatub, loeb ta köögivilja nime, otsib selle mängulaualt üles ja ütleb kas ta on seda söönud. Seejärel veeretab mängija uuesti täringut ja vastavalt visatud täringusilmade arvule valib mängujuht (õpetaja) mängujuhendist küsimuse mida mängijale esitada. Selgituste ja küsimustega võib suunata last õige vastuseni. Õigesti vastates läheb mängukord edasi, vale vastuse korral liigub ta kolm mänguvälja tagasi.

Kui mänguvälja kõrval ei ole märgitud köögivilja nime, läheb mängukord järgmisele mängijale.

Küsimuste selgitused

- Kus see aedvili põhiliselt kasvab?

Selle küsimuse juures võib lastelt küsida peamist kasvukohta, sest teatud köögivilju võib kasvatada nii avamaal kui ka kasvuhoones. Enamus kasvab siiski avamaal.

- Millal on see aedvili söömiseks küps?

Valikuvariandid on kevadel, suvel ja sügisel. Laps peab valima vastusevariandi, millal aedvili söömiseks küps on. Näiteks redist kasvatatakse kevadel ja kaspast koristatakse sügisel. Mängualuselt on võimalik lastel leida vihjeid. Mängu ülaseras on mängurada jaotatud kolmeks aastaajaks: roheline tähistab kevadet, kollane suve ja oranž sügist.

Taimenimed on paigutatud nende valmimisaja järgi. Näiteks rabarber valmib kevadel kõige varem ja porru sügisel kõige hiljem.

- Kuidas süüakse?

Mängujuht küsib, kas nimetatud aedvilja süüakse värskelt või küpsetatult. „Küpsetatult“ all mõeldakse kõiki töötle-

misviise (keedetult, praetult, aurutatult, ahjus küpsetatult, vokitult jne). Kuigi kõiki köögivilju võib süüa värskelt, eelistatakse neid tarvitada teatud viisil. Näiteks kapsast süüakse värskelt harvem, samas lillkapsast väga tihti. Porgandit armastatakse nii värskelt kui ka küpsetatult. Salatit küpsetatult aga üldse ei tarvitata.

- Mis värvi ja kujuga nimetatud aedvili enamasti on?

Paljud aedviljad on aretatud paljudes värvitoonides ja erineva kujuga, kuid mõeldud on enam levinud välimust. Tomatid on laste jaoks enamasti punased, kuigi olemas ka kollaseid ja oranže tomatisorte. Mängualuselt saab laps vaadata vihjeks õige värvi!

- Mitmeaastane taim on?

Siin on mõeldud taime kasvuperioodi meie kliimas. Näiteks sibul on mitmeaastane taim. Esimesel aastal kasvab seemnest tippisibul, teisel aastal tippisibulast suur sibul ja kolmandal aastal kasvatab sibul õisiku ja valmivad seemned. Lastele on mängu selles etapis võimalik selgitada, mis juhtub siis, kui viljad jäävad sügisel põllule. Siis hakkavad need kevadel edasi kasvama: näiteks kaalikas hakkab kevadel kasvatama õisikut, saades jõudu eelmisel aastal juure sisse kogutud toitainetest.

- Millist osa taimest sööd?

Taim jaguneb neljaks osaks, juur, vars, lehed ja õied, millest arenevad viljad. Erinevatel köögiviljadel on erinevad taimeosad söödavad: maa-alused juureosad (juur ja mugul), varreosad (sibul ja vars), lehed, õisik (õisik ja viljad).

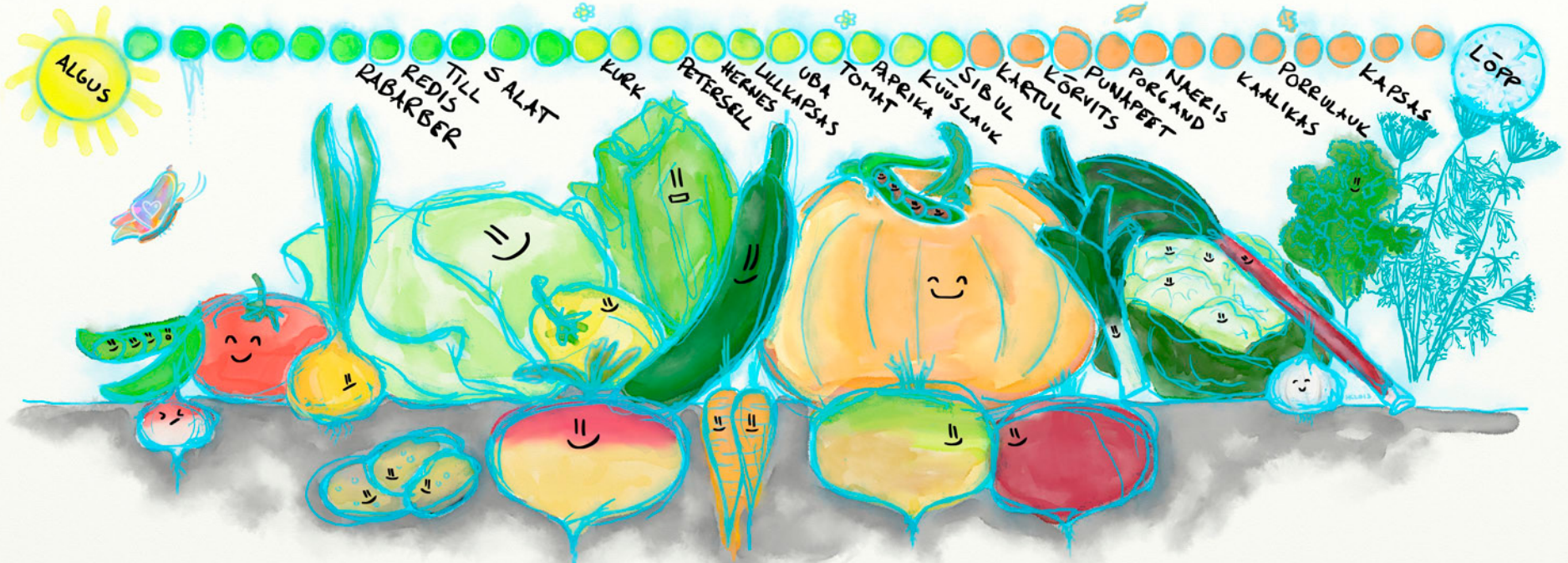
Õpetaja võib küsimusi ise juurde mõelda ning mängu kõrvale maitsmiseks kaasa võtta erinevaid köögivilju.

Mängu lõpp

Mäng lõpeb mängija võiduga, kes esimesena oma nupuga väljale „Lõpp“ jõuab.

Mängu võib mängida ka mitme sama värvi nupuga mängija kohta. Sel juhul võib mängija valida, millist nuppu ta täringusilmade arvu võrra edasi liigutab. Mängu võidab see, kes esimesena kõik nupud väljale „Lõpp“ viib.

Täringul veeretatud number	1	2	3	4	5	6
	Kus see aedvili põhiliselt kasvab?	Millal on see aedvili söögiks küps?	Kuidas seda süüakse?	Mis värvi ja kujuga see enamasti on?	Mitmeaastane see taim on?	Millist osa taimest sööd?
Kaalikas	Avamaal	Sügisel	Värskelt ja küpsetatult	Kollane ja ümmargune	Kaheaastane	Juurt
Punapeet	Avamaal	Sügisel	Küpsetatult	Punane ja ümmargune	Kaheaastane	Juurt
Hernes	Avamaal	Suvel	Värskelt	Roheline ja piklik	Üheaastane	Vilju
Kapsas	Avamaal	Sügisel	Küpsetatult	Valge ja ümmargune	Kaheaastane	Lehti
Porrulauk	Avamaal	Sügis	Küpsetatult	Roheline ja piklik	Kaheaastane	Varsi
Redis	Avamaal	Kevadel	Värskelt	Punane ja ümmargune	Üheaastane	Juurt
Sibul	Avamaal	Suvel	Värskelt ja küpsetatult	Kollane ja ümmargune	Mitmeaastane	Mugulat
Kurk	Kasvuhoones ja avamaal	Suvel	Värskelt	Roheline ja piklik	Üheaastane	Vilju
Porgand	Avamaal	Suvel	Värskelt ja küpsetatult	Oranž ja piklik	Kaheaastane	Juurt
Tomat	Kasvuhoones	Suvel	Värskelt	Punane ja ümmargune	Üheaastane	Vilju
Kartul	Avamaal	Sügisel	Küpsetatult	Kollane ja ümmargune	Üheaastane	Mugulaid
Kõrvits	Avamaal	Sügisel	Küpsetatult	Oranž ja ümmargune	Üheaastane	Vilju
Küüslauk	Avamaal	Suvel	Värskelt ja küpsetatult	Valge ja ümmargune	Mitmeaastane	Mugulat
Lillkapsas	Avamaal	Suvel	Värskelt ja küpsetatult	Valge ja ümmargune	Üheaastane	Õisikut
Till	Avamaal	Kevadel	Värskelt	Roheline ja peenike	Üheaastane	Lehti
Rabarber	Avamaal	Kevadel	Värskelt ja küpsetatult	Rohekasapunane ja peenike	Mitmeaastane	Varsi
Uba	Avamaal	Suvel	Värskelt ja küpsetatult	Roheline ja peenike	Üheaastane	Vilju
Petersell	Avamaal	Suvel	Värskelt	Roheline ja peenike	Üheaastane	Lehti
Lehtsalat	Avamaal	Kevadel	Värskelt	Roheline ja lapik	Üheaastane	Lehti
Naeris	Avamaal	Sügisel	Küpsetatult	Kollane ja ümmargune	Kaheaastane	Juurt
Paprika	Kasvuhoones	Suvel	Värskelt	Roheline, kollane või punane ja piklik	Üheaastane	Vilju

ALGUS

RABARBER
REDIS

TILL
SALAT

KURK

PETERSELL
HERNES

LILLKAPSAS
UBA

TOMAT

APRIKA

KUUSLAK
SIBUL

KARTUL

KÖRVITS

PUNAPEET
PORGAND

NAERIS

KALLIKAS
POBBULAK

KAPSAS

LÕPP